

27.01.2020

Шандра Р., доцент ЛНУ ім. Франка

Як опублікувати наукову статтю в Scopus

Що таке Scopus? Що потрібно знати для публікації статті? Якою є процедура розгляду статті? З яких причин стаття може бути відхилена? Скільки коштує публікація статті у Scopus? (Освіта.ua).

Що таке Scopus?

Scopus є однією з найбільших баз даних рефератів (анотацій) та цитувань рецензованої наукової літератури, зокрема наукових журналів, книг та конференцій, які включені до цієї бази даних. Вона була заснована у 2004 році компанією Elsevier, яка працює у сфері глобального інформаційно-аналітичного бізнесу.

Ця база даних охоплює загалом понад 41 тис. наукових видань як природничого, так і гуманітарного спрямування, з них більш ніж 38 тис. становлять наукові журнали. Перелік видань щороку оновлюються, тож до нього постійно додають нові видання, за умови, що вони відповідають жорстким критеріям науковості й пройшли доволі суворий експертний відбір. Видання, які втрачають відповідність цим критеріям переоцінюються й вилучаються. Перевірити, чи індексується журнал базою даних Scopus або обрати відповідний журнал для публікації статті можна безпосередньо на її веб-сторінці в розділі «Sources».

Відповідно базу даних можна використовувати для пошуку статей. З деякими статтями можна ознайомитись безкоштовно, до інших можна отримати доступ за оплату. Користуючись базою можна також вийти на веб-сторінку відповідного видання та ознайомитись з вимогами до публікацій, перевірити кількість цитувань та ін.

Що потрібно знати для публікації статті?

До наукових статей у журналах, які індексуються в Scopus, ставиться низка різних вимог – формальних, змістовних, юридичних, лінгвістичних тощо. Зокрема, є вимоги щодо структури статті та оформлення бібліографічних посилань, які повинні відповідати вимогам конкретного журналу, а сам матеріал статті має бути викладений послідовно, переконливо та містити новий та цікавий науковий результат. Стаття повинна бути написана якісною англійською мовою із дотриманням авторських прав.

Отже, для того щоб стаття була опублікована, варто скористатись порадами вчених, які вже публікували статті у таких наукових журналах. Багато цікавої і необхідної для майбутньої публікації інформації можна також знайти на веб-сторінці та профілі у Facebook засновника Scopus – компанії Elsevier. Там, зокрема, можна ознайомитись з покроковим путівником з публікації статей, типовими причинами відхилення статей редакцією журналу, пройти короткий онлайн-курс про правильне структурування наукових статей, а також знайти багато інших ресурсів та корисної інформації.

Якою є процедура розгляду статті?

Процедура розгляду статті досить довга і може тривати до півроку, а інколи й довше. У різних журналах вона може мати певні відмінності. Спочатку статтю перевіряють на додержання формальних та інших вимог, лише потім її подають на розгляд головному редактору та надсилають рецензентам. До рецензування допускається лише близько 30-50% усіх статей, що надійшли до редакції журналу.

Якщо стаття успішно пройшла усі етапи перевірки та рецензування, то автору повідомляють про позитивне рішення редколегії та надсилають два-три відгуки анонімних рецензентів. Стаття буде опублікована лише у випадку врахування рекомендацій рецензентів або обґрунтованих пояснень, чому дані рекомендації не можуть чи не повинні бути виконані.

З яких причин стаття може бути відхилена?

Зі слів колишнього головного редактора наукового журналу Carbon Пітера Тровера можна виділити вісім основних причин, з яких стаття може бути відхилена.

1. Стаття не пройшла технічну перевірку. Відхилити статтю за цим критерієм можуть, якщо: у статті містяться елементи, які викликають підозру щодо плагіату або вона зараз рецензується в іншому журналі; рукопис статті не є повним, у ньому відсутні ключові елементи, такі як назва статті, автори та їх місце праці (афіліація), ключові слова, основний текст, посилання, таблиці та рисунки; англійська мова, якою написана стаття, є недостатньою для процесу експертної оцінки; наочні матеріали (рисунки, зображення, формули, розрахунки та ін.) не є повними або недостатньо чіткими для читання; стаття не відповідає вимогам журналу, до якого вона подається; посилання є неповними або неактуальними.

2. Стаття не відповідає цілям та сфері наукових інтересів журналу. Наприклад, якщо стаття торкається сфери наукового інтересу журналу (скажімо медицини), але зосереджена на іншій сфері (наприклад, на медичному праві), або ж не містить нових для даної сфери даних (тобто, не має наукової новизни).

3. Стаття не є завершеним дослідженням. Такий висновок редакція може зробити, якщо стаття містить лише окремі спостереження, але не є повним дослідженням, або якщо у ній обговорюються наукові праці деяких авторів у цій галузі, але інші важливі праці ігноруються.

4. Процедури, методологія і/або аналіз даних є незадовільними. Наприклад, якщо у дослідженні бракує чітких контрольних груп або інших показників для порівняння; дослідження не відповідає визнаним процедурам чи методології, які можна повторити; аналіз не є статистично достовірним або не відповідає нормам, що діють у відповідній науковій сфері.

5. Висновки не можуть бути визнані достовірними на основі тексту статті. До такого висновку редакція може дійти, якщо викладені у статті аргументи є нелогічними, неструктурованими або недійсними, отримані дані не підтверджують висновків або ж висновки ігнорують велику частину літератури, що стосується наукової сфери статті.

6. Стаття є незначним продовженням (розширеним варіантом) іншої статті, зазвичай цього ж автора. Наприклад, вона є частиною іншого більшого дослідження автора, поділеного на частини, щоб зробити якомога більше статей, або ж наукові результати статті є незначними доповненнями та не розширюють наукову сферу дослідження.

7. Стаття незрозуміла, тобто мова, якою викладена стаття, структура статті чи використані у ній наочні матеріали (зображення, формули, розрахунки та ін.) настільки низького рівня, що стаття не може бути оцінена.

8. Стаття нецікава. Наприклад, якщо вона є неактуальною, не значимою чи маргінальною для сфери наукових досліджень; питання порушені у статті не становлять наукового інтересу або стаття не цікава читачам журналу.

Скільки коштує публікація статті у Scopus?

Вартість публікації статті залежить від конкретного журналу, а також від того, чи журнал викладає статті у вільний доступ. Якщо журналу немає у вільному доступі і він фінансується здебільшого за рахунок читачів та передплатників, то публікація статей у ньому зазвичай безкоштовна. Якщо ж журнал у вільному доступі, то він фінансується здебільшого за кошти авторів. А це означає, що більшість статей у ньому публікуються на платній основі.

Вартість публікації може бути різною. Так, за словами колишнього головного редактора журналу *Journal of Economic Behavior & Organization* Романа Шеремети, серед топ 100 економічних журналів близько 80% безкоштовні, а в інших 20% потрібно заплатити \$50-\$100.

Значно вищою може бути вартість у так званих «хижацьких журналах», для яких дохід є важливішим за якість та науковий рівень статей, що в них публікуються.

Якщо автор вирішив скористатись для публікації послугами фірм посередників (наприклад, щодо пошуку потрібного журналу, перекладу та редагування статті, співпраці з редакцією та ін.), яких сьогодні в Україні багато, то вартість публікації подекуди може бути вищою у кілька разів (\$200-\$500 і більше).